2021-09-14

Synpunkter på Fennovoimas uppdatering av ansökan om bygglov enligt kärnkraftslagen för kärnkraftverket Hanhikivi 1

Diarienummer: VN/11961/2021

Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken överlämnar här synpunkter på Fennovoimas uppdaterade ansökan om bygglov enligt kärnkraftslagen för kärnkraftverket Hanhikivi 1 som företaget inlämnat till Arbets- och näringsministeriet.

Sammanfattande synpunkter

Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken vädjar ännu en gång till Finlands regering och riksdag att satsa på förnybar energi, energisparande och energieffektivisering i stället för att satsa på dyr, riskfylld och föråldrad kärnkraft. Ett kärnkraftverk vid Bottenvikens innanhav skulle förändra norra Europas framtida livsmiljö, bli ett stort miljöhot och innebära ett försämrat säkerhetsläge i regionen med ökad risk för terror, sabotage eller spridning av kärnvapen.

Bottenvikens hav, kust och skärgård är en världsunik, känslig miljö som är oersättlig och dess unika natur- och kulturmiljöer är vårt gemensamma ansvar på båda sidor Bottenviken att vårda och varsamt bruka så att framtida människor även de kan leva ett gott liv här. Etablering av ett kärnkraftverk vid Bottenviken skulle negativt påverka möjligheterna för giftfritt jordbruk, rennäring, yrkesfiske, natur- och kulturturism och fritidsfiske. Dessa basnäringar grundar sin verksamhet på att området har ren och oförstörd natur.

Även under normal drift, vilken planeras pågå ca 60 år, skulle Fennovoimas första kärnreaktor, Hanhikivi 1, påverka innanhavets ekosystem negativt. De enorma mängderna spillvärme, 2000 MW, kommer under den långa driftstiden att belasta det grunda och slutna innanhavets marina organismer, som redan stressas av befintlig miljöbelastning från industri, jordbruk, skogsbruk och ökande vattentemperaturer på grund av global uppvärmning.

Dessutom skulle Hanhikivi 1 under normal drift på många sätt blir den smutsigaste kärnreaktorn i Finland, trots att de flesta andra byggdes redan på 70- och 80-talet. Till exempel skulle de årliga utsläppen av det lågradioaktiva ämnet tritium till luft (se Miljökonsekvensbeskrivningen från 2014 tabell 7-2 sidan 121) kraftigt överstiga de förverkligade utsläppen från både Lovisa 1 och 2, och Olkiluoto 1 och 2. De årliga utsläppen från Hanhikivi 1 av tritium till vatten (se Miljökonsekvensbeskrivningen från 2014 tabell 7-4 sidan 143) beräknas kraftigt överstiga de förverkligade utsläppen från både Olkiluoto 1 och 2. Dessa exempel tydliggör att Fennovoima inte ens är i närheten av att uppfylla Helsingforskonventionens krav på ”bästa tillgängliga teknik” (BAT).

Enligt Fennovoimas ansökan har tillståndsdokumentationen för uppförande av ett mellanlager för använt bränsle upprättats och lämnats in till Strålsäkerhetscentralen (STUK) för granskning. ”Enligt de nuvarande planerna kommer mellanlagringen att ske i vattenbassänger”. STUK har tidigare meddelat till nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken att något Esbo-samråd inte kommer att genomföras för mellanlagret. Men Sverige

måste absolut få möjlighet att ge synpunkter på detta mellanlager i ett Esbo-samråd. Vi frågar oss också om de handlingar som Fennovoima nu lämnat till STUK är offentliga.

Enligt Fennovoimas miljökonsekvensbeskrivning ska ett mellanlager av utbränt kärnbränsle komma att ligga i mer än hundra år intill stranden utanför reaktorn. Men en beskrivning saknas hur det ska skyddas under denna långa tidsrymd. Mellanlagringen av livsfarligt, hett kärnavfall intill Bottenviken skulle innebära ofattbart stora risker. En fråga är också om inte mellanlagret kan komma att användas en mycket längre tid i väntan på en lösning för slutförvaret.

Att anlägga denna typ av kärnkraftverk med tillhörande mellanlager för radioaktivt avfall vid Bottenvikskusten skulle dessutom motverka kraven i EU:s ramdirektiv för vatten. Detta ramdirektiv gäller som lag i både Finland och Sverige och syftar till att skydda och förbättra vattenkvaliteten i de bägge medlemsstaternas kustvatten.

Alla oklarheter kvarstår när det gäller slutförvaret av det utbrända högradioaktiva avfallet fram till 2040-talet eftersom en miljökonsekvensbeskrivning ska redovisas först då. Det är oklart om Svensk Kärnbränslehantering AB:s förslag till metod med kopparkapslar någonsin kommer att godkännas i Sverige. Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken är oroliga för att denna presumtivt läckande metod ändå kommer att användas på andra sidan Bottenviken.

I en rapport från 2019 skriver Fennovoima att ”En av slutledningarna var att det med tanke på att öka den lokala acceptansen vore viktigt att höja lokalbefolkningens kunskaper om slutförvar av kärnbränsle. Strålsäkerhetscentralens roll för att skapa acceptans för slutförvar ses som viktig. Enligt opinionsmätningar anser majoriteten av finländarna att slutförvaret är tillförlitligt om Strålsäkerhetscentralen fastställer dess säkerhet”. Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken ställer sig frågan hur STUK gör denna bedömning och hur säkerheten fastställs.

Fennovoimas kärnkraftsprojekt genomförs enligt ”totalleverans-modell” med en ansvarig huvudleverantör, ryska State Atomic Energy Corporation Rosatom, och Fennovoima ansvarar för uppförandet av infrastruktur, administrativa byggnader samt mellanlagret för det använda bränslet. Denna uppdelning innebär att Rosatom som enskilt största delägare ska bygga ett nyckelfärdigt kärnkraftverk och leverera ett upparbetat specialbränsle. Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken anser att det är djupt oroande att Rosatom, en statlig jättekoncern inom allt inom kärnkraft, kärnvapen, kärnbränsle, uranbrytning, anrikning och strålsäkerhet, ska ha detta ansvar.

Det finns en skrämmande nära koppling mellan kärnkraft, upparbetat bränsle och kärnvapen. Fennovoimas kärnkraftsetablering, tillverkad, levererad och till stora delar ägd av ryska staten via bolaget State Atomic Energy Corporation Rosatom, kommer att kraftigt bidra till en ökad geopolitisk instabilitet i Bottenviksregionen.

Finska strålsäkerhetsmyndigheten (STUK) har varit oroade över företagets bristande säkerhetskultur. Då State Atomic Energy Corporation Rosatom inte kunnat uppfylla finska krav på säkerhet och dokumentation är regeringens behandling av Fennovoimas tillståndsansökan försenad flera år. I den nu uppdaterade ansökan meddelas det att ”på grund av svårigheterna med överlämnande av design- och tillståndsdokumentation som uppfyller de finländska kraven meddelar nu Fennovoima att de tagit en mer stödjande och assisterande roll i dialogen med anläggningsleverantören”. Vad denna roll innebär för säkerheten är oklart.

Fennovoima skriver att ” Hanhikivi 1 är ett stort projekt med parter från flera olika länder. Till följd av den internationella karaktären är projektet förknippat med risker som hänför sig till internationell politik. Om de politiska relationerna och handelsrelationerna mellan EU, USA och Ryssland försämras ytterligare kan det leda till fler sanktioner mellan parterna. Försämrade internationella relationer och sanktioner kan i synnerhet påverka huruvida projektet kan genomföras enligt schema samt finansieringen av projektet”.

Nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken konstaterar att all denna osäkerhet inför framtiden, tillsammans med att de snabba klimatförändringarna kräver stora omställningar, gör det nödvändigt att satsa resurser och tid på utbyggnad av förnybar energi, och att byggandet av reaktor Hanhikivi 1 måste stoppas medan tid är.

[redacted]
[redacted]
[redacted] Kärnkraftsfritt Bottenviken

Ovanstående synpunkter från nätverket Kärnkraftsfritt Bottenviken stöds av den partipolitiskt obundna, ideella föreningen Folkkampanjen mot Kärnkraft - Kärnvapen, FMKK

[redacted]
[redacted]Folkkampanjen mot Kärnkraft - Kärnvapen, FMKK